

برنامه دولت برای رفع تحریم‌های داخلی چیست؟

شنبه ۷ شهریور هم رئیس‌جمهور پاسخگوی سؤالاتی است که خبرنگاران رسانه‌های مختلف به نمایندگی از افکار عمومی مطرح می‌کنند.

شنبه ۷ شهریور هم رئیس‌جمهور پاسخگوی سؤالاتی است که خبرنگاران رسانه‌های مختلف به نمایندگی از افکار عمومی مطرح می‌کنند.

شکسته شدن تحریم‌های داخلی و احیای رونق در اقتصاد کشور در کنار موضوعاتی چون کمک بیشتر به اقشار نیازمند، اجرای قوانین بر زمین مانده و عملیاتی کردن تعهدات قانونی دولت در حوزه شهرهای بزرگ کشور نمونه‌ای از این سؤالات و مطالبات است که انتظار پاسخ روشن از سوی رئیس‌جمهور را می‌طلبد. اگر از موضوع سیاست خارجی و جمع‌بندی مذاکرات هسته‌ای عبور کنیم، انتظار مردم دیدن آثار فعالیت ۲ ساله دولت روحانی در معیشت و زندگی روزمره است. دولت می‌گوید با عبور دادن اقتصاد از شرایط رکود و تبدیل رشد منفی به رشد مثبت بارقه‌های امید را در مردم زنده می‌کند.

علی ربیعی، وزیر کار از کاهش بیکاری ۱۲ درصدی به ۱۰.۶ درصد خبر می‌دهد، وزیر اقتصاد از مهار تورم و سخنگوی دولت از اداره کشور با درآمد ۲۵ میلیارد دلاری خبر می‌دهد و در عین حال گلایه می‌کند به‌خاطر کاهش درآمدهای نفتی، دولت امکان پاسخگویی به همه مطالبات را ندارد.

اما با این حال رصد افکار عمومی نشان از قانع نشدن مردم به‌خاطر نبود رونق در اقتصاد دارد چراکه محقق کردن برخی برنامه‌ها نه‌تنها نیازی به بودجه ندارد که حتی می‌تواند برای دولت درآمدزایی هم به‌دنبال داشته باشد یا موجب کاهش هزینه‌های فعلی دولت شود. موضوعاتی مانند بلا تکلیفی ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی معوقات بانکی، تداوم واردات بی‌رویه کالاهای خارجی که مشابه داخلی دارند، فرار مالیاتی ۴۰ درصدی، ورود ۲۰ تا ۲۵ میلیارد دلار کالای قاچاق به کشور که توان تولید داخلی را هدف قرار می‌دهد، عدم اجرای قوانین مربوط به شفاف‌سازی اطلاعاتی، بهبود فضای کسب و کار، حذف یارانه پدیده‌ها و اعلام عمومی شاخص‌های شناسایی پدیده‌ها، بحث مبارزه ریشه‌ای با فساد بدون هیاهو و تبلیغات و جمع‌آوری فعالیت‌های مخرب اقتصادی مانند مؤسسات مالی غیرمجاز از جمله مواردی است که نیازی به بودجه ندارد.

به هر حال دولت مذاکرات هسته‌ای را به مرحله جمع‌بندی رسانده و از هم‌اکنون تحریم‌های خارجی را لغو شده می‌داند، اما ظاهراً گره اصلی اقتصاد که طیف وسیعی از کارشناسان از آن تحت عنوان «تحریم‌های داخلی» یاد می‌کنند، همچنان پابرجا هستند. طبق گزارشی که اخیراً رئیس اتاق بازرگانی ایران ارائه داد بیش از نیمی از واحدها و صنایع تولیدی کشور تعطیل شده یا نیمه‌تعطیل هستند.

همین آمار به‌تنهایی نشانه‌ای از رکود سنگینی است که بر اقتصاد حاکم شده و پیامدهایی چون افزایش بیکاری و ایجاد مشکلات بیشتر برای خانوارهای طبقه متوسط و پایین جامعه را به‌دنبال دارد. البته این تنها یک وجه ماجراست. دسته‌بندی پرسش‌هایی که مردم از دولتمردان از جمله رئیس‌جمهور دارند، تمام حوزه‌ها از اقتصاد تا سیاست، علم و فناوری، اجتماع، فرهنگ، اخلاق، مشکلات شهری، کشاورزی و محیط‌زیست را دربرمی‌گیرد. رئیس‌جمهور که امروز و در پایان نیمی از عمر دولتش تریبونش را روشن می‌کند، می‌تواند به این پرسش‌ها پاسخ روشن و شفاف بدهد.

پاسخی که شامل اقدامات دولت طی ۲ سال گذشته و برنامه ۲ سال آینده‌اش باشد. نحوه شکستن تحریم داخلی نقطه مرکزی ماجراست، چرا که در حال حاضر ظرفیت تولیدی و صنعتی کشور با کمتر از نیمی از توان خود مشغول فعالیت است. خالی ماندن ظرفیت تولیدی کشور در عوامل دیگری چون نبود برنامه دقیق و عملیاتی برای فعال کردن ظرفیت‌های بالقوه، چابک نبودن برخی دولتمردان و بعضاً باور نداشتن به توان داخل ریشه دارد. البته این عوامل بعضاً از گذشته وجود داشته و در عین حال برخی هم از خصوصیات شناخته شده نزد دولت حاضر است. به‌عنوان مثال انتقادی وجود دارد مبنی بر اینکه برخی اعضای دولت روحانی از چابکی لازم برخوردار نیستند یا بعضی باور چندانی به توان داخلی ندارند.

اگر به میان مردم برویم و مطالبات آنان را رصد کنیم می‌توان سؤالات کلیدی دیگری را هم استخراج کرد. تداوم سرمایه‌گذاری برای حفظ شتاب علمی و فنی کشور، ایجاد بازار کار برای حدود ۵ میلیون دانشجویی که به‌زودی به بازار کار می‌آیند، کاهش تداوم تورم و رساندن آن به زیر ۱۰ درصد، داشتن برنامه جدی برای کاهش فاصله طبقاتی، ایجاد گفتمان کار و تلاش و زمینه‌سازی برای حضور کارآفرینان در عرصه تولید، خصوصی‌سازی واقعی و حمایت جدی از بخش خصوصی، تبدیل اقتصاد مقاومتی به یک باور نزد دولتمردان و بقیه بخش‌ها و باور به این موضوع که رفتار و گفتار دولتمردان نتایج خودش را در سطح

تدوین برنامه ششم توسعه بر مبنای اقتصاد مقاومتی، حل مشکل نقدینگی در بخش‌های متخلف تولیدی، اصلاح جدی الگوی مصرف آب و مدرن‌سازی آبیاری مزارع کشاورزی، جلوگیری از واردات بی‌رویه میوه و برخی دیگر از فرآورده‌های غیرضرور کشاورزی، طراحی برنامه واقعی برای جلوگیری از تخریب محیط‌زیست و دست‌درازی به منابع طبیعی کشور و درنهایت خلاص کردن اقتصاد کشور از وابستگی به درآمد نفتی در زمره سؤالاتی قرار دارد که رئیس‌جمهور می‌تواند به آن پاسخ‌های روشن بدهد.

تکالیف بر زمین مانده دولت در حوزه شهری

قوانین بالادستی مانند سند چشم‌انداز 20 ساله توسعه کشور، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و نیز قوانین سالانه بودجه تکالیفی را برای دولت در حوزه شهری ایجاد می‌کند که بسیاری از این تکالیف همچنان بر زمین مانده‌اند و مردم کلانشهرها را چشم‌انتظار نگه داشته است.

ماده 10 قانون توسعه حمل‌ونقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب سال 86: اعتبارات مورد نیاز موضوع این قانون به میزان 40 هزار میلیارد ریال (4 هزار میلیارد تومان) در بخش درون‌شهری و 60 هزار میلیارد ریال (6 هزار میلیارد تومان) در بخش برون‌شهری در هر سال تعیین می‌گردد.

تبصره 13 همین قانون بند ج: حداقل 10 هزار اتوبوس شهری در چارچوب تبصره 13 قانون بودجه به نسبت 82/5 درصد سهم دولت و 17.5 درصد سهم شهرداری‌ها به اتوبوسرانی‌های کشور افزوده شود.

ماده 5 قانون حمایت از سامانه‌های حمل‌ونقل ریلی شهری و حومه: به دولت اجازه داده می‌شود که حداکثر تا سقف 50 درصد از هزینه مطالعات و سرمایه‌گذاری ایجاد سامانه‌های حمل‌ونقل ریلی درون‌شهری را در لوایح بودجه سنواتی کل کشور پیشنهاد کند. قانون استفاده از تسهیلات ذخیره ارزی برای حمل‌ونقل ریلی شهری: یک میلیارد دلار برای متروی تهران تخصیص داده شود. (مصوب: 88.12.26). اگر دولت به تعهدات و تکالیف قانونی که بدان اشاره شد، عمل کند، می‌تواند تحرکی بزرگ را برای رفع مشکلات کلانشهرها از جمله کاهش ترافیک، روان شدن حمل‌ونقل عمومی، کاهش آلودگی هوا و کاهش آلودگی صوتی در بر داشته باشد. اما میزان عمل دولت به تعهداتش به نسبت تکالیفی که در قانون معین شده است، فاصله معناداری دارد که خود باعث بروز مشکلات بیشتری برای مردم در کلانشهرها شده است. رئیس‌جمهور در کنفرانس مطبوعاتی امروزش می‌تواند پاسخگوی این بخش از پرسش‌های مردمی هم باشد.